

la llum del *f*ar

guia

DE LECTURA > 49

BAULA

BAULA

L'obra

Títol **Indy air** / Autor **Xavier Bertran** / La Llum del Far, 49 / **+12 anys** / 112 pàgs.

L'autor

Xavier Bertran va néixer a Barcelona. Durant molts anys va ser obrer metal·lúrgic, i, finalment, va decidir estudiar Periodisme. Ha fet col·laboracions a la premsa, a la ràdio i a la televisió, i ha estat guionista de TVE. Actualment treballa com a professor de Redacció Periodística a la facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona. Les seves obres han estat premiades amb diversos premis literaris, entre els quals en destaca el I Premi Ala Delta amb el llibre *Elieta*, La Llum del Far, 44.

Argument

L'Isern és un noi que viu amb la seva mare, vídua, a Montornès. És un jove tímid i insegur, al contrari que el seu germà bessó Roger, més dinàmic i extravertit. L'Isern no és un bon esportista, sinó que és més aviat feble i maldestre, i només quan els seus avis paterns li regalen un monopati magnífic pel seu aniversari, les coses comencen a canviar. El seu monopati és el millor que es pot trobar a les botigues i l'ajuda a superar les seves pors i a sentir-se més segur. El noi aviat comença a practicar l'*skate* i va a la plaça Joan Miró de la seva ciutat, on es reuneixen tots els *skaters*. Els altres nois se'n riuen d'ell i del seu magnífic monopati fins que a poc a poc i, a causa de la seva tenacitat, es va formant un lloc a la nova colla. El seu germà Roger l'ajuda a entrenar-se i li dona tot el seu recolzament, i l'entusiasme d'Isern és tan gran que acudeix a la biblioteca del seu poble a consultar llibres d'on hi pugui copiar noves i atractives piruetes per després practicar. Un dia, amb alguns dels seus companys, va a entrevistar-se amb l'alcalde per demanar-li la construcció d'una pista per practicar l'*skate* sense perill i sense molestar els veïns. Per sort, el projecte entra dins dels plans de l'Ajuntament i aconseguen la pista. Isern participa en els campionats comarcals i és seleccionat per representar el seu poble en els campionats catalans. Però es veurà obligat a escollir entre participar en aquesta competició o acompanyar la seva mare i la seva parella a un viatge a París. Finalment, es decidirà per aquesta última proposta, disposat a superar el seu rebuig cap a la parella de la seva mare i apostar per la seva nova família. De la mateixa manera, s'adonarà que ara és més fort i madur i que ja no necessita el Roger, que és en realitat un germà imaginari en el qual projectava els seus ideals.

Objectiu

Aquesta guia de lectura busca desenvolupar l'esperit crític i creatiu dels adolescents per tal que descobreixin ells mateixos les immenses possibilitats que la vida els ofereix.

El personatge central de la novel·la és l'Isern, el qual realitza els somnis que té en la seva imaginació al mateix temps que conviu amb les tasques diàries i els seus problemes personals, familiars i de relació amb els amics.

Els tallers estan dirigits a aprofundir en la lectura. Alguns estan clarament vinculats a determinades àrees de coneixement, però tots poden resultar útils per desenvolupar els diferents aspectes de la formació intel·lectual i humana dels joves.

Temes

- La **motivació** com a pilar important del nostre desenvolupament humà.
- La **imaginació** com a suport de la realització dels nostres somnis.
- El **monopati** o *skate* com a nou **esport urbà** ple de significats innovadors en les formes d'entendre la vida i en el llenguatge.
- L'**amistat** i els interessos comuns i la seva importància en la nostra formació com a persones.
- El **lideratge**, tant en el seu exercici com en el seu reconeixement en un altre.
- La **constància**, exercida a través de l'entreteniment, com a pas previ al fet d'aconseguir les nostres finalitats.
- La **família** i la seva nova, innovadora i variada estructura en la societat en què vivim.
- La **superació** de les nostres **inseguretats** i la **confiança en un mateix**.

Context i gènere literari

Indy air és una novel·la realista que reflecteix la forma de vida actual en moltes de les nostres ciutats i barris. Està narrada en primera persona pel protagonista, fet que estableix una relació molt estreta amb el lector. Aquest pot apreciar de manera directa l'evolució psicològica que experimenta l'Isern; com al començament se sent més confús i insegur, i a poc a poc va guanyant confiança i maduresa.

La història es desenvolupa en dotze capítols que apareixen emmarcats per la referència de les relacions familiars i d'amistat.

El llenguatge de la novel·la és clar i directe i utilitza els diàlegs de forma molt precisa. Té petits girs col·loquials i nombrosos anglicismes, ja que l'esport en què se centra el fil conductor de la novel·la és d'origen anglosaxó: l'*skateboard*.

La figura de Roger, el germà imaginari, afegeix una dosi de misteri i tensió a la història i dona més intensitat a la trama psicològica.

I Taller de literatura

► Objectiu:

L'autor de la novel·la juga amb una gran varietat d'elements per construir la seva història i estructurar-la des del començament fins al final. L'escriptor sap amb anterioritat què és el que explicarà i com ho farà. També escull amb cura on es desenvoluparà la història, els personatges i els seus noms. L'autor divideix l'obra en capítols i s'enfronta a la difícil tasca de redactar un títol que resumeixi el seu contingut i sigui al mateix temps un element motivador per als lectors.

► Activitats prèvies a la lectura:

EL TÍTOL: És el nom propi de l'obra literària. Per ell es distingeix de totes les obres escrites fins llavors. En algunes ocasions, anticipa dades del contingut; en d'altres, esbrinem el significat a través de la lectura. Pot ser suggerent o deixar indiferent al lector.

- Comentar en petits grups què suggereix i escriure en quatre o cinc línies quina podria ser la trama del llibre, després de llegir el resum de la contracoberta.

LA COBERTA: Avui en dia la imatge és molt important. Les editorials també se serveixen d'ella per afegir alguna cosa més al nom de l'autor i a la seva obra.

Observar en petits grups la fotografia i el disseny de la coberta. Cada alumne dirà què li suggereix i es discutirà per arribar a una reflexió comuna del grup que es recollirà en un o dos paràgrafs i es comentarà amb la resta de la classe.

► Activitats posteriors a la lectura:

EL TÍTOL:

- Per grups, explicar per què l'obra té aquest títol i comentar si s'adapta bé al contingut.
- Comparar amb el que s'havia escrit abans per veure si hi ha alguna coincidència. D'aquesta manera s'esbrinarà quin grau d'intuïció o de deducció tenen els alumnes.
- A continuació, cada grup inventarà un títol nou i dissenyarà una possible coberta en un mural. Es pot fer una petita exposició a classe amb els treballs.
- Elaborar un quadre esquemàtic de la novel·la agafant com a referència els punts següents:
 - Personatges:
 - Protagonista o protagonistes.
 - Personatges principals (aquells que estan molt vinculats al protagonista).
 - Personatges secundaris (aquells que incideixen d'alguna manera en l'acció).
 - Comparses (aquells personatges que entren en acció sense la rellevància dels anteriors).

- Espais o escenaris:
 - Interiors.
 - Exteriors.

- Temps:
 - Extern.
 - Intern.

- Objectes:
 - Fonamentals per a la narració.
 - Accessoris que contribueixen a la narració.

PERSONATGES:

Poden ser plans o rodons, és a dir, amb una personalitat rica i complexa o amb pocs, però significatius, trets que els defineixin.

També encarnen diverses postures davant d'un tema o conflicte: la seva posició pot ser clara o dubitativa, depenent de la naturalesa del problema o del seu perfil psicològic.

- Quina és la relació dels personatges amb el protagonista de la novel·la?
- Quin punt de vista i opinió tenen aquests personatges del que succeeix a la novel·la?
- Escull dos personatges, un adult i un altre jove, i defineix la posició d'aquests personatges respecte al protagonista, l'Isern. Què pensen? Què els sembla bé? Què no els agrada?
- Un personatge important i misteriós és en Roger. En començar la història el lector creu que és real, ja que la intenció o el desig del narrador, l'Isern, és que ho sigui. Al final es descobreix que en realitat no existeix, que ha estat creat pel protagonista com a suport i per guanyar confiança en ell mateix, i que desapareix per voluntat del narrador quan ja no resulta necessari, perquè la seva missió ha acabat.

Tanmateix, al llarg del relat, l'evolució psicològica de l'Isern fa que també canviï la seva forma de referir-se al seu germà Roger, que va perdent importància i fins i tot coherència a mesura que es va sentint millor amb ell mateix i madurant. En grups, els alumnes poden revisar el llibre i prendre nota quan i com es fa referència a Roger, i quines pistes va donant l'autor sobre la seva verdadera naturalesa. Finalment, es farà una posada en comú a classe i es discutirà sobre la funció d'aquest personatge, imaginat pel protagonista, en la història.

II Taller d'escriptura

► Objectiu:

El llibre s'utilitza com a element motivador per fomentar una escriptura personal i creativa utilitzant diverses tècniques de comunicació escrita.

► Activitats:

- El títol del llibre està escrit en anglès. Es suggereix que els alumnes facin una llista amb les expressions que estan escrites en

anglès en la novel·la i busquin el seu significat en català. Per exemple: *skateboard* –monopati; *backside* – d'esquena, cap enrere.

- b. Les descripcions de la novel·la són molt precises i donen una idea de l'esport del monopati. Explicar, mitjançant les paraules traduïdes de l'anglès en l'exercici anterior, en què consisteix aquest esport, què és necessari per practicar-lo i quines són les principals piruetes que s'hi realitzen.
- c. El Roger és el germà bessó imaginari de l'Isern; és l'ideal que representa tot el que aquest vol ser. Els alumnes escriuran com els agradaria ser tenint en compte la veu i el pensament que hi ha en seu interior.

Suggeriments per a la realització:

- Pensar quines qualitats tenen i quines els agradaria tenir.
 - Pensar quina feina i esforç es necessita per combinar les dues coses, el que un és i el que a un li agradaria ser, i quins resultats concrets es poden obtenir amb aquest esforç.
- d. Reescriure la història de l'Isern, o una part, però ara des del punt de vista d'algun dels amics de la colla, descrivint-lo, per exemple, quan va arribar a la colla, la impressió que va causar al començament o com va anar fent-se un lloc en el grup de *skaters*, fins arribar a ser un dels millors patinadors i bon amic de tots. L'extensió de la redacció no ha de sobrepassar un foli per les dues bandes.

III Taller de geografia

► Objectiu:

Situar en un mapa el lloc on es desenvolupa la novel·la.

► Activitats:

- a. Localitzar en un mapa les poblacions que es mencionen en la novel·la i indicar el seu nombre aproximat d'habitants.
- b. Buscar en un atlas la comarca del Vallès, dibuixar el seu mapa i descobrir les seves característiques.
- c. Enumerar les ciutats i regions que recorre la família de l'Isern durant el seu viatge a París.
- d. Dibuixar un mapa de París, a grans trets, utilitzant diferents tècniques artístiques, en el qual s'hi dibuixin els monuments que es mencionen en la novel·la i donar una explicació sobre el que representen.

IV Taller d'història

► Objectiu:

Fomentar la capacitat d'investigació de l'alumnat, suggerint la consulta de diverses fonts, enciclopèdies, llibres d'història, Internet, premsa, cinema, etc.

► Activitats:

En l'última part de la novel·la l'Isern ensenya a un nen alemany a fer una pirueta molt difícil, l'*Invert*.

Per sort, els skaters ens entenem sense parlar... (pàg. 103).

L'esport com a llenguatge universal estaria en la base de les activitats següents:

- a. Les primeres proves documentals dels antics Jocs Olímpics es remunten al segle VIII aC, a la localitat grega d'Olimpia. L'any 1896 es van dur a terme els primers Jocs Olímpics moderns, que continuen en l'actualitat i són considerats un símbol de pau, integració i enteniment entre els pobles.

Els alumnes poden investigar i escriure una breu història dels Jocs Olímpics: el seu origen i les seves característiques durant la seva primera etapa; el seu ressorgiment i la seva evolució fins als nostres dies; la seva estructura i funcionament; els seus símbols i el significat d'aquests; quin és l'esperit i la funció del Moviment Olímpic, etc.

- b. Investigar i escriure una breu història de l'skateboard o monopati, el seu origen i difusió. A partir de les dades obtingudes, reflexionar i debatre sobre la seva acceptació i popularitat entre els joves d'aquí i d'altres països.
- c. Descriure quina i com és la pista de skateboard més propera a la ciutat on resideixen els alumnes. Fer un breu informe sobre aquesta pista: qui la va inaugurar, quin any, qui la utilitza i quines atencions requereix.
- d. Buscar la pista de *skate* més important del món i realitzar el mateix exercici de l'apartat anterior.
- e. Reunir en petits grups l'alumnat, relacionar els exercicis anteriors, c i d. Comparar una pista amb una altra, extreure'n unes conclusions i representar-les en un mural.

V Taller de ciències de la naturalesa

► Objectiu:

Desenvolupar en l'alumnat l'interès per l'aprofitament dels recursos naturals, perquè siguin conscients de la importància i de les conseqüències negatives de l'abús d'aquests recursos.

▶ Activitats:

Els monopatis estan fets de fusta dels arbres. Els arbres són imprescindibles per a la supervivència i regeneració del planeta. L'explotació indiscriminada de boscos i zones forestals posa en perill el nostre sistema ecològic.

- Localitzar les grans àrees de reserva forestal del planeta i enumerar les seves característiques.
- Estudiar les propietats i l'ús que se'n fa de la fusta que procedeix dels següents arbres: roure, cirerer, pi o castanyer. Es poden escollir altres arbres que es coneguin o interessin més.

VI Taller de gastronomia

▶ Objectiu:

La dieta alimentària té una gran importància en el desenvolupament de l'ésser humà. La cuina és, a més a més, un reflex i expressió cultural dels pobles i està relacionat amb el clima, els recursos naturals i els costums.

▶ Activitats:

La majoria dels esports de risc que sorgeixen a finals del segle XX tenen el seu origen a Califòrnia. La vida d'aquest estat nord-americà es caracteritza per la relació entre l'esport i la salut.

- Una alimentació sana i equilibrada sempre és necessària. Els esportistes han d'anar, a més a més, amb més compte, ja que exigeixen al seu cos un esforç físic més gran, i han d'estar en òptimes condicions si volen mantenir o millorar els seus resultats.

Els alumnes investigaran en grups la incidència que tenen els aliments en la nostra salut i confeccionaran la dieta que ha de seguir un esportista de competició els dies d'entrenament. Cada grup se centrarà en un esport diferent, i tindrà en compte les necessitats particulars que pugui tenir cada esport.

- Buscar i enumerar els plats típics de la localitat en la qual es desenvolupa la història i pensar per què són característics d'aquesta zona.
- Escriure la recepta d'un d'aquests plats continguts en la dieta que s'ha realitzat en l'exercici a.

VII Taller de pintura

▶ Objectiu:

El protagonista del llibre es reuneix amb els seus amics a la plaça Joan Miró de Montornès per practicar l'*skate*.

- Investigar la vida d'aquest pintor i realitzar un mural bibliogràfic amb les dades més rellevants.
- Enumerar alguna de les obres més importants d'aquest artista i on poden admirar-se.
- Realitzar un dibuix intentant imitar la pintura de Joan Miró. Utilitzar qualsevol tècnica: retoladors, llapis de colors, aquarel·les, etc.
- Les fustes de monopati acostumen a estar decorades amb dibuixos cridaners, moderns i atrevits que els personalitzen. Cada alumne crearà un nou disseny per decorar el seu monopati. Pot inspirar-se en models que vegin a les botigues, a llibres o a Internet.
- Després, seria interessant fer una petita exposició a classe amb tots els dibuixos. Juntament amb el dibuix es pot col·locar un full en el qual els alumnes que ho vulguin puguin escriure algun comentari sobre el que més els ha agradat d'aquest disseny.

VIII Tribuna política

▶ Objectiu:

Aprendre a parlar en públic argumentant, elaborant un pensament que expliqui una realitat, i intentar convèncer els altres. L'elaboració ha de ser sistemàtica; es vol evitar que l'alumne o alumna digui el primer que li passi pel cap, que es deixi guiar per les emocions. Per facilitar la feina els explicarem les característiques dels textos argumentatius.

▶ Activitats:

- Imaginar que sou l'alcalde de la ciutat i preparar un discurs per convèncer els ciutadans, i els membres del govern i de l'oposició sobre la necessitat de construir una pista per practicar l'esport del monopati.
- L'alumnat ha d'utilitzar un esquema previ per presentar el seu projecte. L'alumnat ha de realitzar un pla, dibuixos o utilitzar transparències per mostrar els elements que acompanyen el seu projecte, com per exemple el mobiliari urbà, jardins, serveis públics, enllumenat, etc.

IX Taller d'intercanvi d'idees

▶ Objectiu:

L'objectiu d'aquest taller és aprofundir en els temes relacionats amb l'esport en general i amb el del monopati en particular. Es busca en definitiva que els alumnes prenguin consciència de l'esforç que suposa entrenar-se regularment i descobrir els beneficis físics i psíquics que això els pot proporcionar.

Tallers

Aquest taller es pot realitzar en l'àrea d'Educació física o en Tutories, segons l'enfocament que se li vulgui donar. En definitiva es vol fomentar el respecte i la companyonia en l'esport, per eliminar les dosis d'agressivitat que es veuen en alguns esdeveniments esportius.

► Activitats:

Debat sobre el tema: Salut i convivència en l'esport.

- a. Preparació: Seleccionar els alumnes que van a debatre les idees, a favor i en contra, i un moderador o moderadora.
- b. Procés de debat: Un grup de companys estaran a favor de la violència i d'aconseguir diners fàcilment amb l'esport. Un altre grup hi estarà en contra; es pot plantejar el tema de la salut, l'actuació en equip... El més important és preparar-se per mantenir aquestes postures, encara que personalment no siguin les seves.
- c. Regles per al debat: És molt important escoltar les opinions dels altres amb atenció i paciència. No s'ha d'interrompre els companys quan parlen ni expressar-se de forma exaltada ni insultant. És necessari respectar rigorosament el torn de paraula. Els participants han de contrastar el que diuen amb dades que aportaran extreptes de la premsa, d'enciclopèdies, de llibres consultats o d'Internet. S'ha d'evitar parlar per parlar.

Tenen 35 minuts per exposar les idees i 10 minuts per respondre a les qüestions que formulin els companys de classe que han estat escoltant. A continuació, el moderador o moderadora tindrà 5 minuts per llegir les conclusions.

Informació complementària i material audiovisual per al professorat

1. Literatura:

- a. *Skateboard. Guia pràctica del monopati*. Morten Frodin i Fank Messman. Ed. Noray, Barcelona, 1990.
- b. *Juegos y actividades con monopatin*. Javier Alberto Bernal Ruiz i Adrián Corral Bondia. Ed. Wanceulen, Sevilla, 2002.
- c. *Boards: The Art + Design of the Skateboard*. WAA Universe Publishing, Nova York, 2003. Aquest llibre se centra en el disseny artístic de les fustes de skate; conté centenars de fotografies en color de les feines dels dissenyadors més coneguts d'aquest món.

2. Pel·lícules sobre esports, entreteniment i superació personal:

- a. *Carros de foc*. Director: Hugh Hudson, Regne Unit, 1981.
- b. *Karate kid*. Director: John G. Avildsen, EUA, 1984.
- c. *Le llaman Bodhi*. Directora: Kathryn Bigelow, EUA, 1991.
- d. *Billy Elliot*. Director: Stephen Daldry, Regne Unit, 2000.

3. Pàgines web:

- a. <http://www.iespana.es/irken/skate/> Pàgina dedicada a l'skate: història, fotografies, etc.
- b. <http://orbita.starmedia.com/skateboarding5/> Pàgina de skateboarding de Mèxic amb fotografies, trucs...
- c. <http://www.mundoskate.vze.com/> Informació, trucs, vídeos i fotografies sobre l'skate.
- d. <http://www.e-skate.net/> Portal i comunitat de patinadors amb notícies, competicions, fotografies, entrevistes, classificacions, etc.